

UNIVERSITY OF LATVIA
FACULTY OF
EDUCATION SCIENCES
AND PSYCHOLOGY

ESF projekts Nr. 4.2.2.5/1/23/I/001 "Dalība starptautiskos
izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa
sistēmas attīstībai un nodrošināšanai"

Portrait of the Latvian and Lithuanian Reading Champion in PIRLS 2021

K.Kampmane, A.Geske, A. Ozola

82. Latvijas Universitātes
starptautiskā zinātniskā
konference 2024

01.02.2024, Rīga

Pētījuma mērķis un uzdevumi

Lasītprasmes pirmrindnieki

Kas viņus raksturo?

Latvija un Lietuva

Vai pastāv kādas atšķirības?

Vispārēji secinājumi

Vai varam kaut ko uzlabot?

Par PIRLS pētījumu

(Progress in International Reading Literacy Study)

Notik ik 5 gadus

Mēra tekstpratību 4. klases skolēniem

Mērķis

Veicināt izglītības kvalitāti un pilnveidi

Tekstpratība tiek definēta kā

spēja saprast un lietot rakstīto valodas formu:

- lai mācītos,
- lēmumu pieņemšanas procesā, u.c.

Tekstpratības pārbaude ietver:

Informatīvos tekstus – novērtē spēju iegūt jaunu informāciju

Literāros tekstus – novērtē spēju gūt lasīšanas pieredzi

Instrumenti: tests, skolēna un vecāku aptauja, u.c.

Citos pētījumos ir atklāts

Vāja lasītprasme ir saistīta ar zemu SES

(Dolean et. al., 2019; Geske, Grīnfelds, 2020)

Dzimumu atšķirības lasīšanas traucējumos ir nelielas vai nenozīmīgas*

(Shaywitz et al., 1990; Quinn & Wagner, 2015)

Dzimumu nevienlīdzība lasītprasmē ir novērojama jau pirms skolēni uzsāk mācības skolā**

(Ferrer et al., 2015; Mesite, 2019)

PIRLS 2016 Latvijas skolēni:

PIRLS 2021 atklāts

(Reynolds et al., 2024)

Izjuta pāridarījumus
ik nedēļu

14%
483 (5,4)

Sajutās izsalcis
gandrīz katru dienu

49%
518 (3,3)

Sajutās noguris
gandrīz katru dienu

51%
524 (53,0)

*Skolēni ar zemu
labbūtības indeksu

55%
516

13%
502 (4,2)

37%
545 (3,1)

50%
547 (2,6)

43%
534

Skolēnu aptaujas rezultāti

Vienmēr vai gandrīz
vienmēr mājās runā testa
valodā

Uzskata, ka skolotājas
izturas taisnīgi

Skolā jūtas droši

90% - 99%

Ir laba sadarbība ar
literatūras skolotāju

Mājās ir vairāk
nekā 26 grāmatas

80% - 86%

Ir pārliecināti, ka viņiem
padodas lasīšana

Patīk būt skolā,
gandrīz nekad
nekavē skolu

70% - 73%

Nekad nav saskārušies
ar pāridarījumiem

Interesē literatūras
stundu saturs

Ikdienā lasa vismaz 30
minūtes ārpus skolas

Vecāku aptaujas rezultāti

Mājās labajiem lasītājiem

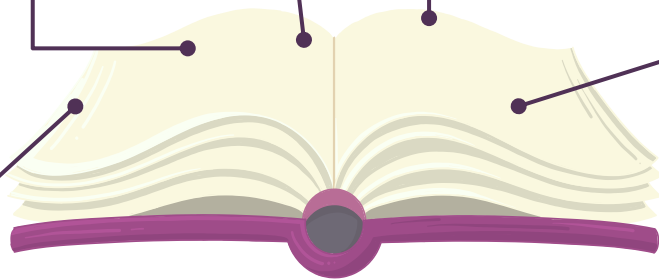
35% Latvijas un 42%
Lietuvas vecāku atzinuši,
ka lasīšanai ir nozīmīga
loma mājās

~60% vecāku kopā
ar bērniem spēlējās
ar alfabēta
rotaļlietām

>70% vecāku atzīst,
ka viņiem patīk lasīt

~80% vecāku
pirmsskolas vecumā
lasīja priekšā grāmatas

67% Latvijā un 71%
Lietuvā ir no augstas
SES ģimenes

Uzsākot skolas gaitas

~70% labo lasītāju
prata ļoti labi rakstīt
burtus

~67% labo
lasītāju prata
ļoti labi rakstīt
vārdus

~93% labo lasītāju
pazīna lielāko daļu
burtu ļoti labi

~86% labo lasītāju
ļoti labi lasīja vārdus

>50% labo lasītāju
ļoti labi lasīja stāstus

Vispārēji secinājumi

Klases pārvaldība

Labie lasītāji ievērojami biežāk mācās klasēs, kurās skolotājs spēj nodrošināt noteikumu ievērošanu.

Atbalsts lasītprasmei

Latvijas sliktie lasītāji biežāk nekā Lietuvas norādījuši, ka skolotāji viņus neatbalsta.

Skolēnu uzmanība

Aptuveni 50% skolēnu norādījuši, ka vismaz 50% literatūras stundu, skolēni neklausās skolotājā.

Lasīšana ārpus skolas

Lietuvas sliktie lasītāji ārpus skolas lasa vairāk un ilgāk nekā Latvijas sliktie lasītāji, to pašu var teikt arī par labajiem lasītājiem.

Portrait of the Latvian and Lithuanian Reading Champion in PIRLS 2021

K.Kampmane, A.Geske, A. Ozola

